

Vabadussõja kauge kaja Eesti – Läti piirimail

23. veebruaril, Vabariigi 93. aastapäeva eel, sõitis Kaitseliidu Võrumaa maleva 20 liikmeline esindus Läti Vabariigi Aluksne rajooni Veclaicene valla Korneti külla. Vane-
mad inimesed mäletavad, et kunagi kandis koht Vana-Laitsna nime. Vabadussõja lõpul aga sai piirkond Valga-Valka kõrval teiseks vaidlusaluseks kohaks. Nii Eesti kui ka Läti pidasid Vana-Laitsnat omaks. Üürrike õnn naeratas Võru maakonnale, sest Vana-Laitsna määrati Võrumaa koosseisu. Mõne aja pärast muutis lõunanaaber meelt ja piirküsimusi kutsuti 1920ndate aastate algul lahendamata inglasest kolonel Stephen Tallents, kelle juhitud komisjon määras ala lõunanaabritele. Ei aidanud seegi, et eestlasi elas Vana-Laitsnas ligi 1 100, lätlasi 900 ringis. Okupatsiooniaastatel kadus piir ja vähenes eestlaste kibestuminegi, sest uued mured matsid piiriprobleemid enda alla.

Naabrite taasiseisvumise järel ei räägita piiride muutmisest kuigi kõva häälega. Aeg on oma töö teinud. Praegu on olulisem hea läbisaamine. Nii kirjutas mõned aastad tagasi oma read Korneti küla kohta ajakirjanik Mari-Anne Leht Võrumaa Teatajas. Valla kes-
kuses, mis asub looduslikult väga kaunis kohas, on kolme valla, (Veclaicene, Misso ja Haanja) rahvas igal aastal kokku saanud, et tihendada kultuurisidemeid. Siin on üheskoos lauldud, tantsitud ja leitud uusi sõpru. Iga kord on meeles peetud ka Vabadussõjas langenud tundma-

• Korneti küla rahvas meie tundmatut sõdurit austama kogunemas

tut sõdurit ja mälestusmärgi juurde toodud pärgi, lilli ning süüdatud mälestusküünlad. Traditsioonid jätkuvad ja neljandat aastat järjest asetati pärjad ning süüdati küünlad Eesti Vabadussõjas langenud tundmatu Eesti sõjamehe hauale. Vaatamata külmale ja kargele talvapäevale, kogunes mälestusteremooniale sadakond inimest. Lõuna-

naabreid tuli kohale lausa mitu bussit. Kõlasid Läti ja Eesti riigihümnid. Lehisid riigilipud. Esindatud olid ka, Läti kaitseliidu Zemessardze ja noorteorganisatsioonide Jaunsardze allorganisatsioonide lipud ning valdade lipud. Tervituskõnedega esinesid kohaliku valla, Aluksne rajooni, Läti Kaitsväe, Zemessardze ja eestlaste

esindajad. Eestlaste poolt pidas lühikese mälestuskõne KL Võrumaa maleva pealik kpt Kalev Ader, mille järel võtsid sõna Misso ja Haanja valdade esindajad. Ei puudunud ka Läti kaitsväe auvahtkond ja mälestusteremoonia lõppes aupaukudega. Kõikidest kõnedest kõlas üks ja ühtne arusaam. Võitlus oli raske, suured kaotused olid nii

lätlastel kui eestlastel, kuid ühise vaenlase vastu võideldi õlg-õla kõrval vapralt. Tänu relvavendlusele ja mõlema riigi sõjameeste vaprusel oleme nüüdki vabad. Aluksne Sõjahaudade Liidu esimehe Uldis Veldre ja kohaliku külarahva ühise töö tulemusena on samas piirkonnas tuvastatud veel kolme eesti vabadussõjas

langenud sõduri matmiskohad. Kaitseministeerium on välja käinud lubaduse, et 2011 aasta jooksul saavad eesti sõdurite põrmud lõpuks kodusama mulda üle toodud.

Uno Minka
Võrumaa maleva
teavituspealik

• 23. veebruaril Lätimaal Korneti külas

• Võrumaa maleva esindus Korneti külas

OMA MAA

Viljandi, märts 2011

Riik, rahva tahe ja raha

Oma Maa märtsikuu numbri ilmumise ajaks on Riigikogu valimised juba toimunud ja tulemused teada. Selline oli seekord rahva tahe valida oma esindajad riigi seadusandlikusse esinduskoosseisu. Lugesin hiljuti kahte kirjutist, mis oma üldise sisu poolest olid üsna sarnased. Olen peaaegu kindel et nende kirjutiste autorid Jyri Suominen ja Tõnis Möldre ei ole oma lugusid üksteisega kooskõlastanud. Võimalik, et nad ei teagi teineteisest üldse midagi.

Üks kirjutis ilmus ajakirjas „Karjalan Kuvalehti“ nr 2/2010, möödunud aasta maikuu ja teine ajalehes „Sakala“ 4. veebruaril 2011. J. Suomise artikli pealkiri on: „Rahvas, demokraatia ja rahva tulevik“. T. Möldre artikli pealkiri on „Parim ravim on rahva arvamus“.

Mõlema kirjatöö sisu on üldjoontes see, et riiki tuleb valitseda r a h v a arvumuse kohaselt ja parim viis seda teha, on rahvahääletuste korraldamine. Mõlemad autorid toovad näiteid, kuidas nende riigi, siis Soome ja Eesti rahvaesinduskogud – Eduskunta ja Riigikogu on sattunud n. ö põhiseaduslikku kriisi ja kas pole olnud suutelised vastu võtma r a h v a ootustele vastavaid seadusi või on jätnud vajalikud seadused üldse vastu võtmata. Kurb, aga tõesti tõsi. Mõlemad autorid leiavad ühtevuusi, et rahvahääletus on see imerohi, mis demokraatia tervena hoiab ja õiged (e. rahvale meelepärased) seadused võimaldab vastu võtta. J. Suominen toob ära koguni arvud, kunas ja kuidas rahvahääletust tuleks korraldada. Näiteks „rahvahääletuse peab korraldama, kui 0,8% (sic!) (Soomes umbes 35 000) hääleõiguslike kodanikest seda nõuab. Praktikas tähendavat see ka seda, et parlamentis otsustatud küsimus, näiteks uus seadus, antakse veel rahvale hääletamiseks ja nõusoleku saamiseks ning parlamentaarse protsessi tulemusena sündinud seadus, leping või otsus saab jõustuda alles peale seda, kui kodanikud on sellega rahvahääletusel nõus olnud. Rahvahääletuse tulemus on otsustajatele (loe: Eduskunnale) siduv.“

T. Möldre toob näiteid meie riigi ajaloost enne II Maailmasõda, kui kolmel korral oli rahvahääletusel Eesti Vabariigi põhiseadus, mil lõpuks rahvas ülekaalukalt nõustus Vabadusriigi vendade poolt koostatud põhiseaduse tekstiga, mis aga sugugi ei sobinud K. Pätsi ja tema mõttekaaslaste soovidega ja arvamusel. T. Möldre toob seal ka mõningal määral paralleelse tänapäeva riigivalitsemise probleemidega ja valitsevate ringkondade suhtumisega.

Jah, tõepoolest nii meil kui Soomes on põhiseaduse kohaselt kõrgeim võim riigis nimelt rahva käes ja riiki juhitakse ja valitseatakse võimkandjate (loe: rahva) poolt valitud esindusorganite kaudu. Seega oleks nagu kõik korras, kui ainult need erakonnad asja ära ei rikuks ja omatahtsi valitsema ei kipuks. Erakonnad oleks seega justkui väljaspool rahvast ja rahvavõimu. Rahvas näe, valib oma saadikud, aga erakonnad sindrid saavad Riigikogusse hoopis omad mehed. Või siiski kuidas?

Mõlema kirjatöö autorid toovad oma seisukohtade tõestuseks hulgaliselt arvasid, mis tõsi, kõik kinnitavad n e n d e teooriaid. Kahjuks ei ole tegelik elu teips mitte ilus teooria vaid labane praktika. Ja kui sellest küljest asjale läheneda, hakkab lugu teistmoodi paistma.

Kõik on vist kuulnud ja teavad, et „tasuta lõunaid“ ei ole. Keegi peab need kulud, mis valimiste ja/või rahvahääletusega kaasnevad, kinni maksma. Kuulen riiba vastust, „riik peab selle maksma“. Aga kes on siis see „riik“ väljaspool meid? Meie ise, enamuses maksumaksjad, või olemegi see „riik“. Ja see raha tuleb paratamatult ka meie endi taskust ei kusagilt mujalt. Kas kõik maksumaksjad on selle lisakoormusega nõus? Julgen kõvasti kahelda. Mina igatahes mitte. Eeltoodud kirjutiste autorid aga sellele „pisiajale“ üldse tähelepanu ei pööra, nagu toimuksid rahvahääletused „jumaliku väega“ või „havi käsul, minu soovil“ ja ilma igasuguste kuludeta.

2011. a Riigikogu valimiste eelarve on suurusjärgus ligi kakss miljonit eurot. Soomes Eduskunna valimise kulud suure tõenäosusega vähemalt 4-5 korda enam. See on ühekordne kulu. Kui lisaks parlamendi valimisele tuleks iga seaduse, ehk kasvõi osade seaduste vastuvõtmisel korraldada ka rahvahääletus 10 kuni 20 kordagi aastas, ja igakord läheks maksma ligikaudu sama summa, siis kuluts määrgatav osa riigi eelarve kuludest ainuüksi selle peale. Küllap saaks seda raha riigi ja rahva heaks palju kasulikult kasutada. Mida teha? Võtta vastu vähem seadusi? Hakkab võib-olla riigi arengut pärssima. Saata Riigikogu üldse laialti? Sellekski on vaja rahvahääletust, et põhiseadust selles osas muuta. Kes aga hakkab ette valmistama ja korraldama need rahvahääletusi ning enne seda veel kristalse aususega kindlaks tegema rahvahääletuse taotlejate tegeliku hulka ja kontrollima rahvahääletusel osalejate hääleõigust? Kas siin on kõikvõimalikud mõjutused ja manipulatsioonid või n. ö. „kallutused“ garanteeritult välistatud? Millega või kelle poolt? Eelöeldust veelgi küslikumaid küsimusi tekib kindlasti veel kümneid kui mitte sadu? Kasvõi see, kes tagab, et just rahvahääletusega saadakse see „rahvast“ rahuldav tulemus? Alati on ja jääb olema rahuletootumaid ja ilmaparandajaid, „elukutselisi opositsionääre“. Sir Winston Churchill on öelnud midagi taolist, et „me teame küll, et demokraatia ei ole parim valitsemise viis, aga midagi paremat meil ka ei ole“.

Eelpool nimetatud autorite teooria on tulemi suhtes töökindel vaid ühel juhul – kui tegemist on täiesti homogeenise ehk täpselt ühesuguse asjade mõistmisega ja täielikult ühesuguse mõlemisega rahvaga! Ent kas on? Siis poleks ju tekkinud erakondi ega omavahel võistlevaid ideoloogiaid ehk maailmavaateid. See „eksperiment“, kus taheti sunniviisiliselt aretada kvaliteeditil ehk omandustel täiesti uusi ja ühtse omandustega inimese liik – „nõukogude inimene“ – ühes nõudeks olematus riigis on õnneks ammu lõppenud. Jah, selle nimetüübiga oleks võinud küll teha rahvahääletusi tulemusel 99,9% poolt. Ja kõik oleks olnud või vähemalt oleks pidanud olema sellega nõus.

Ka rahvahääletus on sisuliselt võistlus kahe peamise rivaali – POOLT ja VASTU – vahel. Küllap jagub erapooletuidki, kol pole asjast sooja ega külma, kes on nõus korraga mõlemaga ja samal ajal pole ka kummagagi nõus. Kas me saame siis sel moel paremad seadused, parema valitsemise, paremad erakonnad või paremad inimesed? Paremad inimesed, kellelegi meelepärasema olemisega ja käitumisega? Kuni seda pole tõestatud, ei usu. Aga mõlemist, arvan ma, ei tohiks see küll segada. Pigem mõelgem siis sellele, kuidas oma rahvaesindajatega ümber käia, nendega suhelda ja nende kaudu o m a tarkust riigivalitsemisel üles näidata. Et vähemalt suurem osa meist lõpuks ikka rahul oleks.

R.K.

Sakala Malev tunnustas aasta tegijaid

23. veebruaril 2011 tähistati Viljandi maavalitsuses Viljandi maavanema, Viljandimaa Omavalitsuste Liidu esimehe ja Kaitseliidu Sakala maleva pealiku piduliku vastuvõetuga Eesti Vabariigi 93. sünnipäeva.

Kaitseliidu Sakala maleva pealiku kohusetäitja kapten Marek Susi andis vastuvõtul üle maleva tunnustused – kaks Kaitseliidu Sakala Maleva vapikilpi. Vapikilbid said Sakala maleva aasta kaitseliitlane 2010 Ove Ainsalu ja Sakala maleva aasta naiskodukaitsja 2010 Leili Särg.

Ove Ainsalu on Naiskodukaitsese 1997. aastast ja on silma paistnud kohusetundliku teenistusega. Kaitseliitlased iseloomustavad teda kui teoalsetel ja aktiivset inimest. 2002. aastal läbis ta politseifunktsiooni kursuse, 2008. aastal Kaitseliidu reservloohvitseri kursuse peale mida omistati talle auaste nooremveebel. 2009-2010. aastal osales erinevatel üritustel kokku 39 korda. Malevas on ta tuuletöerühma ülem.

Leili Särg on Naiskodukaitsese Sakala ringkonna liige alates 2006. aastast. Liikmed iseloomustavad teda kui väga aktiivset inimest, kes oma tegevusega on kaasanud üritustest osa võtma teisi ringkonna liikmeid. Ta on korraldanud mitmeid spordi- ja kultuuriüritusi. Eriti väärib tunnustust kolmepäevane Mari Raamotile pühendatud rattamatk. Leili on toonud ringkonda juurde 12 uut liiget. Pidulikult vastuvõtul ülendati auastet neiljal ohvitseri: leitnandi auastme sai Andrus Põldma, nooremleitnandi auastme Marek Rahu ning lipniku auastme Jan Kraner ja Arli Okas.

Signe Kold
Sakala maleva referent

Eliitkompanii

Eesti vabariigi 93. sünnipäeval jagatakse tunnustusi ja au neile, kes on oma riigi arengusse kõige enam panustanud. Üks paljudest, kes väärib kiitust ja tänu, on Kaitseliidu Võrumaa maleva Antsla Üksikkompanii. Möödunud aasta 12. juunil tähistas kompanii pidulikult oma 85. sünnipäeva. Jagati tunnustust parimatele vabatahtlikele. Võidupühal annetati paljudele kõrged autasud, teiste hulgas said uhked medalid rinda vennad Kronbergid. See on perekond, kus kõik pereliikmed on oma vaba aega panustanud teiste abistamiseks ja turvatunde tõstmiseks. Kompanii on põhjalikult uurinud oma ajalugu, selle tänuväärse ja väga olulise tööga tegeleb aktiivselt Urmas Koemets, avastades aina uusi ajalookilbe Antsla kaitseliitlaste lahingutest punaste läti kütidega Vabadussõjas. Tema eeskujul on mitmed kaasvõitlejadki leidnud arhiivides materjale, mis aitavad ajalugu uurida.

Kokku on kompanii kaitseliitlased möödunud aasta jooksul osalenud enam kui 23 erineval üritusel. Suurim massiüritusel, milleks igal aastal on Antslas Hauka laul aitasid korda tagada kompanii paljud kaitseliitlased-abipolitseinikud. Missiooniga saadi edukalt hakkama. Antsla abipolitseinike aktiivsus ja tõhusad abi korraüksused on kiitnud nii Võru politseijuht Tauno Klaar, kui ka kompanii aktiivne liige reservlipnik Raul Ermel. Tema juhendab ka abipolitseinike tööd, suunab ja tagab vajaliku väljaõppe.

KL Võrumaa Maleva tasandil on Antsla mehed-naised osalenud patrollides kõige enam, kui üldse saab vabatahtlikku tööd tundideks ümber arvestada. Usun, et Antsla elanik-kond tunnetab kaitseliitlaste pidevat kohalolekut ja võivad kindlad olla,

et nendelt meestelt saab alati abi. Seepärast on oluline, et kompanii read kasvaksid uute, tublide, isamaaliselt meelestatud noortega. Tähtis on asjaolu, et jätkuks järjepidevust ning hoitaks au sees oma isade ja vanaisade võitlust. Heameel on tõdeda, et kompanii read ka pidevalt kasvavad.

Kompanii liikmed on aktiivselt osalenud nii Väimela jooksul, Võidupüha paraadil kui ka teistel ettevõtmistel. Siinjuures on mul veelkord meeldiv võimalus tänada kompanii juhtkonda, kes 8. septembril 2010. a korraldas Antslas suurepärase peo seoses KL Võrumaa Maleva 93. aastapäeva.

Kaugeltki mitte igal malevkonnal või kompaniil pole veel oma maja – kompaniikodu, kus saab koos käia, koosolekuid pidada ja muud ettevõtmisi korraldada. Antsla mehed nägid mitu aastat vaeva, pannes ka ise käed külge ja neil on nüüd põhjust uhke olla, sest eelmise aasta lõpus avati pidulikult kompanii kodu.

Koos kodu avamisega sai valmis ka uus õppeklass. Siin saab väljaõpet teha nii kompanii kaitseliitlastele kui ka eriorganisatsioonide õppuritele. „Riigikaitseõpetuse klass löi ka mind heas mõttes pahviks, kui ma seda peale remonti nägin. Tahvel abi korraüksused on kiitnud nii Võru kasutamise tuleb endalgi selgeks õppida“ nii ütles vaimustusega veebel Juhan Härre, kes õpetab Antsla Gümnaasiumis noorte riigikaitse aluseid. „Kui nüüd meenutada varasemate aastate tundide andmist, siis tänu sellele klassile on elu palju kergem. Varem pidin kogu esitlustehnikaga jooksma neljandale korrusele ja klassis aparatuuri üles seadma. Nüüd seda muret enam ei ole. Siin koolis on õppetöö korraldus peaaegu

ideaalilähedane, sest klassi kõrval on ka lasketiir, kus peale relvaõpet saab lasta õhupüssi ja -püstoli. Siit koolist sirgub järelikas, kes vajadusel on valmis kaitsma oma kodu ja riiki, siit saab kaitseliit juurde uusi väärilisi liikmeid oma ridadesse.

Asjaolu, et Antsla kompanii on üks parimatest malevas, pole ka ime, sest selle pealik Tiit Tõnts on ise vallavanem ja 2002. ja 2009. aastatel tunnustati ta aasta parimaks kaitseliitlaseks Võrumaa malevas. Ka abivallavanem Ustav Allas on aktiivne kaitseliitlane, seepärast usaldab vallarahvas nii oma juhte kui ka Kaitseliitu. Kasu on vastastikune, Kaitseliit aitab tagada turvatunnet, kaista õiguskorda, abistada hättasattunud, mille peale elanikel saab olla ainult heameel ja usun, et koostööst on huvitatud mõlemad osapooled ka tulevikus.

Tundub, et Antsla rahvas usaldab oma kaitsjaid ja kompanii tegevliikmed teevad kõik selleks, et seda rahva usaldust ka edaspidi kõrgel hoida.

Tänu Aivar Kroonmäele, kes on kauaaegne kompaniipealiku abi, saab iga soovija info Kaitseliitu astumise kohta, huvitavatest ettevõtmistest, olulistest sündmustest ning vaadata pildigaleriid kompanii kodulehelt, mis asub aadressil <http://server.antsla.ee/antslyk/> Jätkuvalt tugevat teo- ja kaitsetahet kõikidele kompanii tegevliikmetele, võitjatele, toetajatele, kõigile Antsla elanikele, kes on panustanud riigikaitse arengusse, või soovivad seda tulevikus teha.

Uno Minka
Võrumaa Maleva
teavituspealik

Punane elavhõbe

I
Meie muldne maja Siberis. Õues on pimedus, purgaa ja pakane. Pliidid all põleb tänane portsjon suvel korjatud hagu. Need haokubud on suvitü minu iaga vabama hetke töö. Korjan neid kolka'dest – haava ja kasutukkadest stepis. Stepist leitud majavare juurest toodud plangujuppidest kokkusobitatud lauaseemik on kaetud ema kunagise koolitööna tehtud laudlinaga ning valgust annab tättinna. Muldne tuba on soe, turvaline ja valge.

Istun laua taga ja loen. Raamatuid kolhoosi raamatukogust kaugel stepis olevasse karjatribaadi toob omal juhul valikulist piimapoiss, kes kord nädalas viib meiereisse lüpsipiimast välja separeeritud ja külmas hoiatud koore. Täna minuni jõudnud raamat räägib Venemaa maaeavastajatest, geoloogidest ning nende teadusretkedest Siberi avarustes ja ka muus maailmas. Loen **Nikolai Prževalskist** (12.04.1839–01.11.1888), **Nikolai Mikluhho-Maklaist** (1846–1888) aga ka (praegu seks nimetust) kivisõe ja kõikvõimalike maakide otsijatest ning leidjatest.

Eriti meelde jääv on lugu **elavhõbedast**

(Hg, lad. *Hydrargyrum* = „vesihõbe“, „vedel hõbe“, *Mercury*) maagi kinnaver – **cinnabar** (HgS) ehk elavhõbesulfidil **punaste kristallide** –, „**Punase elavhõbeda**“ otsimisest ja leidmisest siinsetes Siberi avarustes.

II

Tuule kiirusel on mu lugemistalvest möödunud üle **40 aasta**. Õues on **1994. aasta** põhjamaise novembripäeva lõrtsine videvik. Mu töölaual põleb lamp ja mu vastas istuvad

härred vene ohvitserid, kes tulid minu – riigiametniku – juurde oma probleemide lahendamaks, et kuulda võimalustest naasta kodumaale või jääda elama siia Eestis, oma viimasesse teenistuskohas. Räägime ka paljudel muudel teemadel. Kuulen neilt, et nende Eestis teenitud aastad läksid arvesse **1,5–2 kordselt** ja seega mõned neist said siin erru ning pensionile üsna noorelt, sest vajalik staaži annavad ca **12,5** teenistusaastat.

Viimasel ajal on minult küsitud informatsiooni ühe polkovniku kohta, kes on ennast teiste ohvitseride eest nagu ära peitnud. Küsin oma vastasistujalt, miks nii paljud nendest selle polkovniku vastu huvi tunnevad.

Oma *vis-a-vie* d'el kuulen, et kõikidele viimastel aastatel Eestis erruarvatutele maksis Venemaa Kaitseministeerium olenevalt aukraadist **ca 25 000–50 000 rubla** valuraha. Samuti kuulen, et enamus neist on oma raha selle polkovniku sõprade poolt asutatud ettevõtmisele osakuteks maksnud. Miks?

See AS olevat saanud Vene Valitsuselt jätkuvalt loa (alustati ju NL ajal) kaubelda välismaal Vene teemantidega

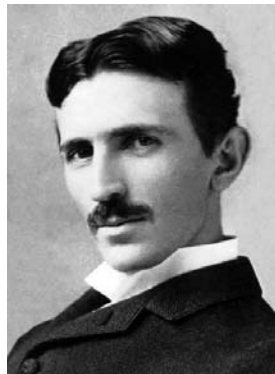
(millised olevat vabas maailmas „tähtede sõja“ relvade arvestatav koostisosas), mujal tikutulega tagaotsitavate Venemaal kaevandavate maakide ja metallidega. Sealhulgas nimetati mulle nii **kinnaveri**, kui ka **müstilist „punast elavhõbedat“**.

Ja nüüd on see polkovnik koos kogu rahaga Eestist haitunud...

Mõne aja möödudes kuulub Venemaa allikatest, et sellel AS-i õnnestus suurem osa Kremli Goshrani teemata viia USA-sse näitusele ning seal... see kogum vääriskive lihtsalt ära kaotada... Teemandid lihtsalt haitusid.

III

On möödunud sajandi **40. aastate** algus. Käib II maailmasõda. Juba on leiutatud radar ja nüüd uuritakse Ameerika Ühendriikides, kuidas kaitsa lennukite ja laevu radaritega avastamise eest. Ühte sellist USA Kaitseministeeriumi uurimisrühma juhatab maailmakuulus elektrotehnik ja insener **Nikola Tesla** (Horvaatia, 10.07.1856–USA, 07.01.1943).

Uuritakse **stelth** tehnoloogia liinis laevade ja lennukite väliskonstruktsiooni eripärasusi ning pinnakate aineid, mis soodustaksid raadiolai-

nete neeldumist ning vähendaksid nende peegeldumist.

Tesla uurimisrühma üks katsete seeria kannab koodnime „Red Mercury“ ehk „**Punane elavhõbe**“.

IV

On aastavahetus **1991/1992**. Peterburi kardetakse uut suurt **Näga**. Peterburi linnapea **Anatoli Sobtsak** teeb oma nõunikule – **Vladimir Putin**’ile – ülesandeks uurida Euroopas Venemaa maavarade vastu vahetuskaubana toiduainete saamise võimalusi. Nõunik Putin lepib sellised tehingud kokku Rootsi, Saksamaaga ja veel mõnede riikidega.

Vahetuskaubaks (Venemaa Valitsuse 31.12.1991 määrus nr 90) lähevad nafta, metallid, radioaktiivsed ained. Metallidest isegi haruldaste muld-

metallide rühma kuuluvad metallid ja need metalle sisaldavad ained, milledest mõningaid Venemaa allim nimetab „**Punane elavhõbe**“.

Kõik see rändab Euroopasse eriti odavalt, kuid toiduainete selle kauba vastu jõuab Peterburini üsna kesiselts ... kui üldse jõuab.

Ühe portsjoni (100 G) ainet, millel pole rahvusvahelist hinda, sest sellega ei osata maailmas veel midagi peale hakata ja mis rahvasuus on seetõttu kui „**Punane elavhõbe**“, annab nõunik Putin Peterburi pankadele tagatiseks, mille alusel saab hunniku dollareid, kuid isegi ka raha eest ostatevad liha, kartulid ja jahu ei jõua tollev talvel Peterburini.

Need on minu neli kirjanduslikku või juttude toimumist kohtumist „Punase elavhõbedaga“.

Marju Toom
marjutoom@hotmail.ee
13.12.2010

Punane elavhõbe ... pärast kohtumisi

V

Nagu ikka üks sõna haakub teise ja üks jutukatke ärgitab teist... Ka eestlased olid varmad **1991-1992** aastate Putini metallide ja maakide uputusest osa saama. Saarlastel oli siis kalalaevast(-dest) ümberehitatud maagilaev(-ad), millega Venemaa põhjasadamatest transporditi Euroopasse nii ehedat tootmissooja vaske, kui ka kalleid mikrokoogustes muldmetalle, n.ö. „**punast elavhõbedat**“.

Mõnda aega saadi toimetada, kuid siis kargas Putinil hing täis, et liiga palju tulemit ujub tema haardeulatusest kõrvale. Saarte mehed jäid Murmanskis oma laevast(-dest) ilma – need kaaperdati. Ka viimase tehingu raha kadus nelja tuule poole. Hea, et eluga koju pääseti.

Tallinna kurikuulsa Pae tänava vahendajad, kelle kaudu kogu see Eesti meeste metallikaubandus (k.a. rooste-punase sisuga klaasampulid) käis, nii hästi ei läinud. Nende äri lõpetasid Peterburist saadetud **killer**’id.
21.12.2010.

Marju Toom

Hõimupäev saab riiklikuks tähtpäevaks

02. veebruaril avaldati üleriiklikes ajalehtedes, et justdri ministereerium soovib valitsusel toetada hõimupäeva liisimist riiklike tähtpäevade hulka. 12 Riigikogu liiget on algatanud eel- nõu, et sätestada riikliku tähtpäevana hõimupäev oktoobrikuu kolmandal laupäeval. Hõimupäeva peamine eesmärk on teadvustada eestlaste kuulmist soome-ugri rahvaste perre, väärtustada oma päritolu, emakeelt ja kultuuripärandit. Hõimupäeva hakati tähistama 1931. aastal oktoobrikuu kolmandal nädalavahetusel pärast Helsingis toimunud Soome-Ugri IV Kultuurikongressi vastavat otsust. Teise maailmasõja algus ja Eesti okupeerimine katkestasid hõimupäeva traditsiooni. Hõimupäeva tähistamine taastati Eestis 1988. aastal.

Kuipalju me aga teame oma hõimurahvaste elust-olust, kultuurist ja tänapäeva tegemistest. Loomulikult need, kes seda teemat oma tööna või ka hobina käsitlevad, teavad, aga suurem osa rahvast vist mitte. Ometi on selles palju huvitavat ja küllap kasulikkuigi.

Meie suurimateks hõimurahvasteks on ungarlased ehk madjarid, nagu nad ise ennast kutsuvad ning lähimad naabrid – soomlased, kellega meil

üks riigihümeni viiski, mille loojaks üldiselt teatakse olevat põhjanaabrite juurde elama asunud sakslane Fredrik (Friedrich) Pacius. Ometi on lugeda Roman Schatzi raamatust „Armastusega Soomes“ /Suomesta rakkaudella/ lk 101-102 järgmist: „Aasta 1891. Enne oma surma kirjutas Fredrik Pacius oma päevikusse: „Minul on olnud pikk ja rikas elu. Kuid enne Looja ette astumist olen sunnitud üles tunnustama ühe sünges saladuses. See maa on olnud mulle nii hea ja siiski olen raskelt petnud tema usaldust. See oli aastaid tagasi kui mõned rahvuslikult meelestatud õpilased palusid mul kirjutada ühe päeva jooksul hümn... Tõtt rääkides ei loonud ma seda päris ise. Varastasin selle. See on üks vana saksa joogilaul ja ma mõtlesin, et mitte keegi ei tunneks siin seda ära...“

Kui see oli tõepoolest nii, siis peab tõdema, et vanasti on Saksamaal tõesti väga pidulikke joogilaule lauldud. Aga see selleks.

Usun, et enamus lugejatest on kuulnud Karjalast ja paljud isegi seal käinud, aga kuipalju inimesi teab, mitmest Karjalast võib tegelikult rääkida? Koku on neid võimalik eristada koguni seitselt. See Karjala, mida enamus

inimesi tunneb Karjalana, on kindlasti Karjala Kannas ehk Karjala maakitsus Soome lahe ja Laadoga järve vahel, mille kangelaslikku kaitmist nn Mannerheimi liinil 1939. a novembriku lõpust kuni 1940. a 12. märtsini jälgis hinge kinni pidades kogu maailm. Sellest loode poole jääb ehk väiksem Karjala – Lõuna-Karjala, Laadoga järve põhjarannast algab Laadoga Karjala. Temast omakorda jääb loode poole Põhja-Karjala ja kirde poole laiub Aunuse ehk Oneega Karjala, mis oma pindalalt on suurim Karjala. Aunuse Karjalast omakorda otse põhjapoolse jääb Vienu ehk Valgemere Karjala ning seitsmes Karjala asub hoopiski üsna sügaval Venemaal, Tveri kubermangus ehk oblastis ja see ongi Tveri Karjala. Tveri karjalased asusid sinna elama juba 17. sajandil.

Nendest vaid Lõuna- ja Põhja Karjala on osa endist ja praegust Soomet. Ülejäänud on kõik endale haaranud Venemaa. Sealhulgas Karjala Kannas ja Laadoga Karjala, mis Soomel tuli sunniviisiliselt loovutada N Liidule 1944. aastal ja mis ametlikult kinnitati Soomele pealesurumisel Pariisi nn „rahulepinguga“ 1947. a.

Talvesõja ja Jätkusõja ajal 1939–1944

põgenes Soomele kuulunud Karjala aladelt ja teistelt N Liidu poolt hõivatud aladelt üle 450 000 inimese Soome teistesse maakondadesse. Neid hakati kutsuma evakueerituteks ehk soome keeles evakko. See oli pea 177 tollasest Soome elanikkonnast ja maa-ala, mis tuli loovutada oli pea 13% Soome pindalast ehk ligemale 45 000 km², seega Eestiga samaväärne ala. Karjalased, need, kes olid sunnitud maha jätma oma kodud ja vara, et eluga pääseda „vabastajate“ eest ning nende järglased ja poolehoidjad on koondunud mitmetesse seltsidesse ja organisatsioonidesse, et tegutseda ülekohtuselt äravõetud maa ja varade tagastamise nimel. Kogutakse allkirju ja tehakse teavitustööd kaasmaalaste hulgas. Kahjuks on Soome valitsevad ringkonnad selles küsimuses alates II Maailmasõja lõpust kuni tänaseni järginud nn „jaanaliinu“ poliitikat ega tee kuulmagi oma rahva häält, kuigi juba ligemale 40% soomlastest on asunud toetama karjalaste nõudmist. Lisaks Karjala aladele võitis N Liit Soomelt ära ka Petsamo ehk venekeelselt Petšenga ala Põhja-Jäämere ääres, kus on üks vähesed n.ö. jäävabu sadamaid, võrreldav meie Paldiski-

ga. Euroopa Liidu liikmesriigina oleks Soomel võimalik avada transiidikoridor Põhja-Jäämerelt ja Põhja-Atlandilt otse Kesk-Euroopasse. Kuid soometumine ja hirm Venemaa ees on Soome valitsustel ja riigimeestel nii suur, et ka selle ala tagasinõudmisest ei juleta isegi vist mõelda, aruteludest või läbirääkimistesse astumistest rääkimata.

On tuntuud tõde, et kui röövlil lasta rahus nautida röövitut vara, siis tunneb ta ennast kindlana ja küllap varsti, kui pisut kosunud on, asub uuele röövetrele. Suur röövlipäälk Jossif Stalin tundis hästi seda tõde, et luuda tuleb murda raag haaval, korraga ei ole see võimalik. Soome „raag“ jäi talle küll murdmatuks, kuid edukalt murti nii meid kui lätlast, leedulasi ja hiljem veel mitmeid Ida-Euroopa rahvaid. Kahjuks ei oska või ei taha rahvad ja nende juhid ajalookogemustest õppust võtta ja püüavad ikka igaüks „omaenese tarkusest“ röövliga läbi saada selle asemel, et ühineda ja ühiselt õiglusi jalule seada.

Küllap on nii soomlastest kui teistest meie hõimurahvastest ka esadpidi mõndagi pajatada.

R.K.

Vabariigi 93. aastapäeva tähistamine Karksi-Nuias

24.02.2011. a kell 11 asusid Vabadussõja Karksi kihelkonna mälestussamba juures Karksi-Nuias pooletunnilisele auvalvele ning asetasiid lillekorvi ja süütaid küünlad KL Sakala Maleva ja Karksi malevkonna nimel kaitseliitlased Valdur Kilk, Jaak Põldma, Margit Sillaste, Jüri Rahe, Juhani Buschin ja Aadu Lõhmus. Valdur Kilk ütles enne lillede asetamist ka mõned päevakohased sõnad iseseisvusmanifesti ja Vabadussõja kohta, rääkis Tartu rahulepingust Venemaaga ning sellest, et tõsise diplomaatilise pingutuse viljana suurte lääneriikide tunnustus meie riigile tuli alles 26.01.1921.a.

Mäletamist ja austust väärivad nii sõjas osalenud kui diplomaadi tööd teinud inimesed, kusjuures viimaste panus on ehk seni natuke tahaplaanile jäänud. Samal ettevõtmisel osales ka kaitseliitlane Marti Märton, kes täitis seekord teist ülesannet -osales gümnasiumi tantsugrupis Urmas Alenderi seatud laulu "Eesti muld ja eesti süda" põhjal seatud tantsu ettekandmisel.

FOTO: Jaan Laur

Lillepärijad asetasiid ka Karksi Vallavalitsuse ja volikogu poolt volikogu esimees Hendrik Agur ja vallavanem Arvo Maling ning Karksi-Nuia Muinsuskaitseoseltsi poolt Maire Sala. Kohal olid Sakala Sõjameeste Ühingu kohalikud veteranid, kaitseliitlased B. Takk, E. Jents

jt, lisaks veel päris kena kogum muud rahvast - nii noori kui vanu. Kitzbergi nimelise Gümnasiumi viis noort lugesid luulepõimiku ja tantsutrupp esitas Urmas Alender kirjutatud laulu "Eesti muld ja eesti süda" põhjal seatud tantsu, mis oli väga

emotsionaalseks lõppakordiks sellele ettevõtmisele. Seejärel siirdusid kohalolnud ühises jalutuskäigus Karksi Kultuurikeskuse aktusele, mis algas kell 12.

Valdur Kilk

Saksa ja vene lahingutankid Missos

Ei, paanikaks pole siiski põhjust. Tankid pole ehtsad, vaid lumest ehitatud, kuid niivõrd täpsed sõjamasinate koopiad, et ükski silmapaar ei jää tankist mööda sõites ükskõikseks. Selline traditsioon, mis näitab suurt huvi ajaloo vastu on igati tervitatav. Mõõdunud aasta veebruaris ehitasiid 13 Vastseliina Ajaloo Klubi aktivisti eesotsas selle esimehe Madis Soesooga Võrumaale Misso alevisse Venemaa piiri lähedale lumest saksa tanki "Tiiger". Toona pani nii mõnigi seda pahaks, et

jälle toimub Hitleri ülistamine, mis sest, et tegu oli pelgalt lumest ehitatud 1:1 mõõdus lumeskulptuuriga. Vaeva nähti tublisti, kuna ehituseks kasutati üle 5 tonni lund. Ega see töö nii lihtne polegi, arvasid paljud tanki uunistama saabunud küllalised. Siin oli ikka kunstniku kätt vaja, kuna kõik tankile omased detailid - roomikud, torn ja kahuritoru nägid päris ehtsad välja. Need, kes nurisesid ja avaldasid pahameelt, et näe, jälle õrritame piiri taga magavat vene karu, said ehitajatelt ja projekti idee autorilt

Madiselt vastuse „Järgmine aasta võime teha vene tanki või ameerika tanki - äkki saab see niimoodi traditsiooniks, et igal aastal seisaks siin mingisugune tank". Ja ajaloo huvilised ei unustanudki oma lubadusi. Käesoleva aasta veebruaris, siis kui ehituseks oli lund tohtu kogus, saigi lubatu teoks. Jälle, samal kohal Misso alevi ilutses lumest tank, seekord vene „T-34", mida loeti teise maailmasõja üheks kõvema sõjamasinaks. Eks kadetsejaid ja teisitõmtejaid leidub

ikka, mida tunnistasid ka sajad seinast seina kirjutatud kommentaarid nii ajalehes „Võrumaa Teataja" kui ka „Postimehes" avaldatud artiklite kohta. Ajaloo huvilised klubi liikmed ei lase kommentaaride põhjal käsi rüppe, vaid otsivad aina uusi ideid, millega üllatada. Soovime Klubi liikmetele uusi ideid ning jõudu tegudes!

Uno Minka
KL Võrumaa Maleva
teavituspealik

Karksi malevkond pidas aastakoosolekut

20. veebruaril k. a. kogunesid Karksi-Nuia Kultuurikeskusesse Karksi malevkonna kaitseliitlased, et ära pidada igaaastane üldkoosolek. Nagu juba varemgi on juhtunud, ei ilmunud koosoleku alguse ajaks kohale nõutav hulk malevkonna liikmeid ja seega tuli koosoleku algus tunni võrra edasi nihutada. Selle aja sisustas „külla" tulnud KL Sakala Maleva staabiülem malevapealiku kohustes, kpt Marek Susi, kes esitas ülevaate maleva käesoleva aasta kavade ning ülesannetest. Edasi läks koosolek juba päevakava kohaselt. Kuulati ära malevkonna juhatuse aruanne ja malevkonna pealike teiseisukohad. Pealike just selles mõttes, et 1. juulil 2010 malevkonna pealik vahetus ja ltn Valdur Kilkil asemel hakkas malevkonda juhtima ltn Raivo Asuküla. Saadi teada ka seda, millega on tegelema malevkonna territooriumil tegelevad eriorganisatsioonide liikmed ja mis on nende tulevikukavad. Malevkonna 2010. aasta parima noore kaitseliit-

lase au pälvis seekord Anneli Konk, kellel anti üle rändav auhind taasloodud Karksi malevkonna esimese pealiku Ants Kalami poolt. Toimusid igaaastased valimised ja oli ka sõnavõtte ning arutelusid meeli erutatvatel teemadel. Endiselt teeb muret suurema osa liikmete passiivne tegevus ja side kaitseliitlaste vahel on nõrk. Need, kes on aktiivsed, saavad ka rohkem teavet malevkonna tegevusest ja on asjadega enam kursis

aga paljud peavad liiaks isegi kord aastas koosolekule tulla. Ehki ka külmakrõbe ilm võis mõjutada, tuli koosolekule umbes veerand ligemalt 400-liikmelisest malevkonnast. Malevkonna struktuuri korrastamine ja liikmete passiivsus põhjuste selgitamine ongi eelseisval aastal üks oluline tegevus. Samuti eriorganisatsioonide noortele juhtide leidmine, et oleks võimalik noori suuremal hulgal tuua huvitavate tegevuste juurde

ja anda neile nii teadmisi riigikaitsest kui ka isamaalist kasvatust, millest tundub koolides pingelistes õppekavade juures vajaka jäämist. Aga tuleb uskuda, et asjad liiguvad paremuse poole ja järgmisel koosolekul võib paljude ettevõtmiste puhul rahulolu ja head meelt väljendada. Selleks ei piisa muidugi ainult usust ja lootusest vaid tuleb ikka kõvasti tööd teha.

R. K.

Laagrimuljed

• Õpetajaks on Kääpa rühmavanem Jana Kähr ja tahvli ees Kääpa kodutütar Eilika Bendi - viib õppust läbi

28. ja 29. jaanuaril toimus Kääpa Põhikoolis piirkondlik noorkotkaste ja kodutütarde laager. Osales 5 kooli. Esimesel õhtupoolikul tegeleti laulmise, rivi- ja maleõppega ning räägiti põhjalikult laaukommest. Toimus ka väike meeskonnatöökoostöö, kus rühmad pandi lahendama erinevaid situatsioone. Lisaks täiskasvanutele olid tegevuste juhendajateks ka Kääpa rühma kodutütred, kes viisid läbi meeskonnatööd. Kindlasti oli see neile õpetlik ja vajalik kogemus. Peale maitsvat õhtusööki jätkusid erinevad tegevused rühmades: sportlikud mängud, taas riviõpe ning tutvustati lastele folkloori olemust. Folkloori tutvustav õpetaja Piret Kahre põimis oma esinemisse küünlavalgel muinasjutud ja muistsed lood ning maheda laulu. Sport-

mänge saalis viisid läbi Kääpa rühma noorkotkad. Hiilsõhtul toimus veel rühmadevaheline meeleolukas kõnevedu. Magamamineku kohaks võis valida sõjaväetelgi või mugava klassipõranda. Nii mõnedki otsustasid romantilise telgiõõksaks. Järgmine päev algas hommikuvõimlemisega, pärast mida ootasid meid soojad ja võrratud pannkoogid. Teisel päeval keskenduti esmaabi andmise õppimisele. Kuulati loengut, vaadati õppefilmi, harjutati erinevate haavade sidumist ja täideti müü praktiisi ülesandeid. Laager lõppes lõbusa mänguga. Kääpa rühma noorkotkad ja kodutütred olid rõõmsad, et said võõrustada sõpru oma koolis.

Helena Kõivsaar
Kääpa rühma kodutütar

Sakala Maleva
sünnipäevalapsed-kaitseliitlased
MÄRTSIKUUL 2011

Albert KIVIAED	82
Aksel TIIDEBERG	81
Ruuben RAHUMETS	70
Kalev TAHKER	60

OMA MAA

Tellimisnumber 00911

Toimetus KL Sakala Malev
Peetrimõisa 71024
Viljandimaa

Väljaandja Kaitseliidu Sakala Malev
pealiku kt kpt Marek Susi,
lauatel 717 9201, faks 717 9200,
e-mail: oma.maa@mail.ee

Toimetajad Rein Kikas 5331 3274,
e-mail: rein.kikas@mail.ee
Kerstin Käärik 522 1866,
e-mail: kerstin.kaarik@mail.ee